«Принято»
на заседании педсовета
«01» 09 2022 г.

протокол № 1

«Утверждаю»
Заведующий
МАДОУ «Детский сад № 209»
_______ А.Ф. Валиева
«01» 09 2022 г.

Балалар бакчасында рус балаларына татар теле өйрәтү программасы

Төзүче:
туган теле тәрбияче
Габдрахманова Рузилә Рафил кызы

Казан 2022

Аңлатма язуы

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары белән кабул ителгән 2010 – 2015 елларда мәгарифне үстерү Стратегиясе (30.12.2010, № 1174) – "Киләчәк" программасында мәктәпкәчә тәрбия һәм белем бирү учреждениеләре өчен Федераль дәүләт стандартлары таләпләренә җавап бирә алырдай укыту-методик комплектлар (УМК) булдыру бурычы куелган. Балалар бакчаларында балаларны татар теленә өйрәтү, аларның сөйләм телен үстерү өчен заман таләпләренә җавап бирерлек итеп төзелгән эзлекле, максатчан методик әсбаплар белән тәэмин итү зарур. Әлеге максаттан ТР Мәгариф һәм фән министрлыгы карары белән яңа укыту-методик әсбаплар төзелде.

Татар телендә дөрес сөйләшергә өйрәтү өчен, балаларны кызыксындыра алырлык аралашу даирәсе булдыру, сюжетлы уеннар оештыру, гомумән, баланың актив сөйләмен үстерү зарур. Сөйләшергә өйрәтү өчен баланы мөмкин кадәр күбрәк аралашуга җәлеп итәргә кирәк. Мәктәпкәчә тәрбия учреждениеләренең гомуми белем бирү программасы төзелешенә яңа федераль таләпләр буенча татар теле эшчәнлегенә бирелгән сәгатьләр санын бүлгәндә сөйләм телен үстерүгә күбрәк игътибар итү сорала.

Балалар бакчаларында заманча методик алымнар һәм чаралар куллану, татарча мультфильмнарны, электрон ярдәмлекләрне, аудио һәм видеоматерилларны урынлы файдалану аеруча мөһим.

"Татарстан Республикасы халыклары телләре турында" Татарстан Республикасы Законында һәм Татарстан Республикасында башка телләрне саклау, өйрәнү һәм үстерү буенча Татарстан Республикасы дәүләт программасында мәктәпкәчә милли белем бирү өчен кирәкле шартлар булдыру каралган. 2010- 2015 елларга мәгариф системасын үстерү стратегиясендә балалар бакчаларында балаларга татар телен өйрәтү, сөйләм үстерү юнәлешен тормышка ашыру максаты куелган.Мәктәпкәчә учреждениеләр,мәгариф системасының беренче баскычы буларак,нәниләрне татар теленә өйрәтүдә башлангыч роль уйный.

"Татарча сөйләшәбез" дип аталган методик комплект балалар бакчасында эшләүче тәрбиячеләргә кулланма буларак тәкъдим ителә. Комплектка, балаларның яшь үзенчәлекләренә карап, методик кулланма,күрсәтмә һәм таратма әсбаплар, аудио- һәм видеоматериаллар, балалар өчен эш дәфтәрләре туплап бирелгән. Методик комплектлар өч яшь төркеме (уртанчылар, зурлар, мәктәпкә әзерлек төркемнәре) өчен әзерләнде, һәм аларның барысы да "Татарча сөйләшәбез" дип исемләнә. Бүгенге социолингвистик ситуациядә һәм гомуми белем бирүнең федераль дәүләт стандартлары тормышка ашу кысаларында рус телле балаларны татарча сөйләшергә өйрәтү буенча яңа укыту-методик кулланмалар эшләү зарурлыгы килеп басты.

Татарстан Республикасының белем бирү системасына куйган төп бурычы – иҗади фикерләүче, инициативалы, иҗтимагый тормышта актив катнашучы, белемле, ике дәүләт һәм чит телләрдә дә иркен сөйләшеп аралашучы шәхес тәрбияләү.

Рус телле балаларга татар теле өйрәтү максаты киңкырлы һәм ул берничә аспекттан тора: танып белү, үстерү, тәрбия, белем бирү.

Балаларның татар теле буенча лексик, грамматик күнекмәләре филологик белемнәр суммасы дәрәҗәсендә генә калмыйча, ә сөйләм эшчәнлегенең барлык төрләрендә дә аралашуда кулланырлык дәрәҗәгә җитүе зарур. Ягъни, балалар, нинди дә булса сүзне, я грамматик категорияне тану, аеру, аңлау, тәрҗемә итү дәрәҗәсендә генә түгел, аларны аралашу максатында мөстәкыйль кулланырлык дәрәҗәдә өйрәнергә тиешләр. Шул вакытта гына татар телен дәүләт теле буларак өйрәнү бурычы үтәлә.

Программа балада һәрьяклы үсешне арттыруга юнәлтелә һәм милли культура,туган якны, туган(татар,рус) телне өйрәнү аша аның баетылуын күздә тота. Милли культураны,үз халкының рухи байлыгын өйрәнү,аны шушы җирдә яшәгән башка халыклар культурасы белән баету,баланың культурага булган мөнәсәбәте киләчәктә аңа бөтендөнья культурасын аңларга ярдәм итәчәк.

Программаның принциплары

Коммуникативлык принцибы – балаларны татар телен аралашу чарасы буларак куллануга әзерли. Телне фән буларак түгел, ә аралашу чарасы буларак өйрәтә.

Тел өйрәтү, тәрбия һәм үстерү бурычларының бер-берсе белән тыгыз бәйләнештә тормышка ашырылу принцибы.

Дәвамчанлык принцибы балалар бакчасы ёщм башлангыч мәктәптә эзлеклелекне күздә тота.

Белем бирү эшчәнлегенең мотивлашкан булу принцибы- бала материалны үзе өчен кызык булганда, үзенең шәхси ихтыяҗларына туры килгәндә генә кабул итә һәм фикерли башлавында. Тел өйрәтү процессында әкияти сюжетлар карау, кызыклы таныш геройлар (Акбай, Мияу) белән очрашу, уен элементларын куллану тел материалын өйрәнүнең мотивлашкан булуын тәэмин итә. Телне аралашуга, уен ситуацияләренә бәйләп өйрәнгәндә, балалар тел өйрәнүнең практик әһәмиятен тоялар, эмоциональ күтәренкелек туа һәм алар тел материалын бик теләп үзләштерәләр.

Индивидуальләштерү принцибы тел өйрәткәндә социаль шәхес сыйфатларын үң, стерүне күздә тота. Балаларның яшь үзенчәлекләрен исәпкә ала.

Күрсәтмәлелек принцибы тел өйрәтүне, көндәлек тормыштагы һәртөрле эшчәнлеккә бәйле рәвештә, балаларның тирә-юньне танып белүендә төп чара булып торган уен аша үткәрә.

Күрсәмәлелек принцибы- тел өйрәтүне көндәлек тормыштагы һәр төрле эшчәнлеккә бәйле рәвештә, балаларның тирә-юньне танып белүендә төп чара булып торган уен аша үткәрү.

Интеграция принцибы- һәр сөйләм төренең үзенчәлеген исәпкә алу, тәрбияче сөйләмен техник чаралар ярдәмендә (аудио-, видеоязмада) тыңлау (аудирование), тел үзәнчәлекләрен төрле күнегүләрдә бирү, балаларның диалогик сөйләмен үстерү.

Татар телен өйрәтүдә кулланыла торган чаралар

1. Эшчәнлек эшкәртмәләре, диагностик материаллар.
2. Тавышлы күрсәтмәлелек (һәр проект өчен аудиоязмалар, анимацион сюжетлар, мультфильмнар).
3. Картиналы һәм картиналы-дидактик күрсәтмәлелек (таратма һәм күрсәтмә рәсемнәр, җырлы-биюле уеннар, театр эшчәнлеге өчен атрибутлар).
4. Символик, график күрсәтмәлелек (пиктограммалар).
5. Күләмле күрсәтмәлелек (макетлар, муляжлар, уенчыклар).
6. Интерактив уеннар.
7. Эш дәфтәрләре.

Эш төрләре һәм формалары

Программа бурычларын үтәүдә эш формаларының, практик гамәли алымнарның, чараларның ә һәмияте зур. Төп эш төрләре булып түбәндәгеләр тора:

Предметлар белән эш: тасвирлау, уенчык белән диалог төзү, уен һәм әкиятләрдә катнашу.

1. Рәсемнәр белән эш: тасвирлау, үстерешле диалог.
2. Сюжетлы- рольле уеенар.
3. Әйлән-бәйлән, җырлы- биюле уеннар өйрәнү (аудиоязмага таянып).
4. Театральләштерү, сәхнәләштерү: барсак театры, битлекләр, костюмнар, театр күрсәтү (әти- әниләргә, башка төркем балаларына).
5. Хәрәкәтле уеннар: туп белән уеннар: рольле уеннар, “Командир” уены, әйлән-бәйлән уены, зарядка уеннары.

6. Иҗади һәм ситуатив уеннар: рольле уеннар, интервью, ситуатив күнегүләр.
7. Ситуатив, логик күнегүләрне ишетеп, аңлап эшләү.
8. Үстерешле диалоглар (өлкәннәр һәм яшьтәшләре белән үзара аралашу).
9. Аудиоязмалар тыңлау, кушылып әйтү, җырлау, кабатлау, ишеткән сүзне рәсемдә табып күрсәтү.
10.Анимацион сюжетлар, мультфильмнар карау.
11.Интерактив уеннар.

Укыту-методик комплектының эчтәлеге

Һәр проект түбәндәгеләрне үз эченә ала:

1. Тематик план.
2. Эшчәнлек комплектлары.
3. Балалар һәм эти- әниләр өчен эш дәфтәрләре.
4. Аудиоязмалар.
5. Анимацион күренешләр.
6. Күрсәтмә, таратма материаллар.
7. Диагностик материаллар.

Программа өч проекны, аларның төп максатларын һәм бурычларын үз эченә ала.

“Минем өем” проекты (4-5 яшь)

Максат:
Татар теленә кызыксыну уяту, аралашу теләге тудыру.
Бурычлар:
1.Сүз байлыгы булдыру, сүзләрне сөйләмдә активлаштыру.
2.Гади диалогта катнаша белү, хәтер, зиһен үстерү.
3.Бер-береңне тыңлау, ишетү сыйфатлары тәрбияләү.

“Уйный – уйный үсәбез” проекты (5-6 яшь)

Максат:
Үзара һәм зурлар белән көндәлек тормышта татарча аралашуга чыгу.
Бурычлар:
1. Сүз байлыгын арттыру, сөйләм күнекмәләре формалаштыру.
2. Гади сорауларны аңлап җавап бирү, мөрәҗәгать итә белү, көндәлек яшәештә аралашу.
3. Әдәпле итеп кара- каршы сөйләшә белү күнекмәләре тәрбияләү.

“Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты (6-7 яшь)

Максат:
Балаларның көнкүрешкә, табигатькә, җәмгыятькә кагылышлы сүзләр исәбенә сөйләмнәрен баету, сүз һәм сүзтезмәләрне төрле ситуацияләрдә кулланышка кертү.
Бурычлар:
1. Сөйләмне аралашу чарасы буларак камилләштерү, файдалана белү күнекмәләренә өйрәтү.
2. Мөстәкыйль фикер йөртергә, җавап бирергә күнектерү, балада үзенең сөйләме белән кызыксыну һәм сизгерлек уяту.
3. Сөйләм әдәбе (сорау, гозер, мөрәҗәгать итү, рәхмәт белдерү, исәнләшү, саубуллашу) кагыйдәләрен камилләштерү.

“Минем өем” проекты (4-5 яшь)

Лексик минимум – якынча 62 сүз.
Үзләштерү өчен тәкдим ителгән сүзләр: эти, әни, кыз, малай, мин, син, исәнмесез, исәнме, сау булыгыз, сау бул, эт, песи, әйе, юк, әби, бабай, әйбәт, ипи, алма, сөт, чәй, рәхмәт, мә, тәмле, утыр, бир, бу, ал, аша, эч, туп, зур, кечкенә, матур, ак, кызыл, яшел, йомшак, курчак, куян, аю, уйна, пычрак, чиста, су, ю, бер, ике, өч, дүрт, биш, утырыгыз, басыгыз, кил, монда, анда, нәрсә, кем, хәлләр ничек, ничә, нинди.
Сөйләм үрнәкләре: утырыгыз, бу кем?, кем юк?, син кем?, кем анда?, басыгыз, ал, ничә? нинди?
Проект темалары:
•гаилә
•ашамлыклар
•уенчыклар
•саннар
Күрсәтмә- демонстрацион материал;
Аудиоматериал – 64 трэк;
Анимацион сюжетлар – 11;
Эш дәфтәре – 17 бирем.

Бердәм белем бирү эшчәнлегенең төзелеше

Бердәм белем бирү эшчәнлеге (БББЭ) атнасына 3 тапкыр үткәрелә, ел эчендә 105. Бердәм белем бирү эшәнлеге дәвамлылыгы 15-20 минут. Һәрбер БББЭ төзелеше үз эчтәлеге белән билгеләнә; төп өлеше бар:
1. Яңа темага кереш.
2. Яңа материалны күзаллау.
3. Лексик минимумны ныгыту.

Тематик план

Эшчәнлек №	Тема		Сәгать саны	Уздыру вакыты	Методик кулланма
1	**Танышу**	Танышу	1	сентябрь 1 атна	
2		Кабинет буенча экскурсия	1	сентябрь 1 атна	
3		Мияу һәм Акбай белән таныштыру	1	сентябрь 1 атна	
4		Кабинеттагы уенчыклар белән таныштыру	1	сентябрь 2 атна	
5		Уеннар уйнау	1	сентябрь 2 атна	
6		Татарча әкият карау	1	сентябрь 2 атна	
		6			
7	**Гаилә**	Минем гаиләм.	1	сентябрь 3 атна	1
8		Малай, кыз.	1	сентябрь 3 атна	2
9		Минем туганнарым.	1	сентябрь 3 атна	3
10 11 12		Әйдәгез, танышыйк.	3	сентябрь 4 атна	4, 5
13		Тату гаилә.	1	октябрь 1 атна	6
14 15		Әйдәгез, танышыйк.	2	октябрь 1 атна	
16 17		Минем дуслар.	2	октябрь 2 атна	7, 8
18		Әйдәгез, дуслашыйк.	1	октябрь 2 атна	9

19 20		Әйе - юк.	2	октябрь 3 атна	10, 11
21		Качышлы уйныйбыз.	1	октябрь 3 атна	12
22 23 24		Кунак килгән.	3	октябрь 4 атна	13, 14,
25 26 27		Әйдәгез, уйныйбыз.	3	ноябрь 1 атна	15
28 29		Безнең кунаклар.	2	ноябрь 2 атна	16, 17
30		Шалкан.	1	ноябрь 2 атна	18
		24			
31	Ашамлыклар	Әби күчтәнәче.	1	ноябрь 3 атна	19
32		Бабай күчтәнәче.	1	ноябрь 3 атна	20
33		Безнең кунаклар.	1	ноябрь 3 атна	21
34		Сөт, чәй.	1	ноябрь 4 атна	22
35 36		Дустыңны сыйла.	2	ноябрь 4 атна	23
37 38 39		Рәхмәт әйт.	3	декабрь 1 атна	24
40		Песине сыйла.	1	декабрь 2 атна	25
41		Кунак сыйла.	1	декабрь 2 атна	26
42		“Тәмле” кибете.	1	декабрь 2 атна	27
43 44 45		Кунакны ашат.	3	декабрь 3 атна	28
46 47		Чәй табынында.	2	декабрь 4 атна	29
48		Азат кунак чакыра.	1	декабрь 4 атна	30
		18			
49 51	Уенчыклар	Уенчыклар.	2	гыйнвар 2 атна	31
50		Зур – кечкенә.	1	гыйнвар 2 атна	32
52		Күңел ачу кичәсе “Туган көн”.	1	гыйнвар 3 атна	33
53		Курчак кунакка килгән.	1	гыйнвар 3 атна	34
54		Уенчыклар.	1	гыйнвар 3 атна	
55 56		Уенчыклар кибете.	2	гыйнвар 4 атна	35
57		Паркка сәяхәт.	1	гыйнвар 4 атна	36
58		Яңа уенчыклар.	1	февраль 1 атна	37
59 60		Уйныйбыз	2	февраль 1 атна	38
61		Без уйнарга яратабыз.	1	февраль 2 атна	39
62		Мияуга бүләк.	1	февраль 2 атна	40
63		Уенчыклар упкәләгән.	1	февраль 2 атна	42
64		Уенчыклар кибете.	1	февраль 3 атна	41
65		Бүләкләр.	1	февраль 3 атна	43
66		Күңелле уеннар.	1	февраль 3 атна	45
67		Уйна.	2	февраль 4 атна	44

68	Саннар				
69		Күңелле уеннар	1	февраль 4 атна	
70		Уенчыклар юабыз.	1	март 1 атна	46
71		Ю.	1	март 1 атна	47
72		Акбай һәм Мияу маҗаралары.	1	март 1 атна	48
24					
73 74 75		Саннар.	3	март 2 атна	49,50
76		Уйныйбыз да, саныйбыз да.	1	март 3 атна	51
77		Уенчыклар.	1	март 3 атна	52
78 80 81		Уйный, уйный саныйбыз.	1 2	март 3 атна март 4 атна	54
79		Ничә уенчык?	1	март 4 атна	53
9					
82	Кабатлау	Бергәләп уйныйбыз.	1	апрель 1 атна	55
83		Кунак чакырабыз.	1	апрель 1 атна	56
84		Күңелле ял итәбез.	1	апрель 1 атна	57
85		Без татарча сөйләшәбез.	1	апрель 2 атна	58
86		Бу өйдә кем яши?	1	апрель 2 атна	59
87		Без театр уйныйбыз	1	апрель 2 атна	60
6					
88-93		Мониторинг.	6	15-30 апрель	УМК “Татарча сөйләшәбез (4-5 яшьлек балалар өчен) 52нче бит
94-105	Кабатлау		3 3 3 3	май 1 атна май 2 атна май 3 атна май 4 атна	

“Уйный – уйный үсәбез” проекты (5-6 яшь)

Лексик минимум – якынча 45 сүз.
Үзләштерү өчен тәкдим ителгән сүзләр: кишер, нинди, баллы, суган, бәрәңге, шалкан, алты, җиде, сигез, тугыз, ун, кыяр, кәбестә, кызыл, сары, кирәк, юа, аш, ботка, кашык, тәлинкә, чынаяк, зәңгәр, күлмәк, чалбар, ки, киенә, сала, йокла, бит, кул, аяк, бармак, өй, өстәл, урындык, карават, яратам, бар, апа, абый, хәерле, көн, күп.
Сөйләм үрнәкләре: бу нәрсә?, нинди?, ничә?, нәрсә кирәк?, Нәрсә бар?
Проект темалары:
•яшелчәләр
•ашамлыклар
•савыт- саба
•киемнәр
•шәхси гигиена
•өй җиһазлары
•бәйрәм “Туган көн”
•бәйрәм “Сабан туй”
•Уртанчылар төркемендәге темалар (“Гаилә”, “Ашамлыклар”, “Уенчыклар”, “Саннар”) ел дәвамында кабатлана.
Күрсәтмә- демонстрацион материал;
Аудиоматериал – 63 трэк;
Анимацион сюжетлар – 19;
Эш дәфтәре – 20 бирем.

Бердәм белем бирү эшчәнлегенең төзелеше

Бердәм белем бирү эшчәнлеге (БББЭ) атнасына 3 тапкыр үткәрелә, ел эчендә 105. Бердәм белем бирү эшәнлеге дәвамлылыгы 20-25 минут. Һәрбер БББЭ төзелеше үз эчтәлеге белән билгеләнә; төп өлеше бар:
1. Яңа темага кереш.
2. Яңа материалны күзаллау.
3. Лексик минимумны ныгыту.

Тематик план

Эшчәнлек №	Тема		Сәгать саны	Уздыру вакыты	Методик кулланм
1-6	Мониторинг		6	1-14 сентябрь	
7	кабатлау	Минем өем.	1	сентябрь 3 атна	1
8		Кем юк?	1	сентябрь 3 атна	2
9		“Шалкан” әкияте.	1	сентябрь 3 атна	3
		3			
10	Яшелчәләр	Кишер үстерәбез.	1	сентябрь 4 атна	4
11 13		Куян кучтәнәче.	2	сентябрь 4 атна октябрь 1 атна	5
12		Баллы кишер.	1	сентябрь 4 атна	6
14 15		Серле кәрзин.	2	октябрь 1 атна октябрь 1 атна	7
16		Сыйлыйбыз.	1	октябрь 2 атна	8
17		Бар матур бакча.	1	октябрь 2 атна	9

18		“Әкият илендә”	1	октябрь 2 атна	
19		Серле янчык.	1	октябрь 3 атна	10
20 21		Серле кәрзин.	2	октябрь 3 атна	11
22		Бар матур бакча.	1	октябрь 4 атна	12
23 24		Без хезмәт яратабыз.	2	октябрь 4 атна	13
25		Яшелчәләр кибете.	1	ноябрь 1 атна	14
26 27		Уйный-уйный үсәбез.	2	ноябрь 1 атна	15
28,29 31,32		Төсләр дөньясы.	2 2	ноябрь 2 атна ноябрь 3 атна	16,17
30		Юл маҗаралары.	1	ноябрь 2 атна	18
33		“Әкият илендә”	1	ноябрь 3 атна	
34		Яшелчә салаты.	1	ноябрь 4 атна	19
35		Яшелчә ю.	1	ноябрь 4 атна	20
36		Кем эшләми, шул ашамый.	1	ноябрь 4 атна	21
37		Яшелчәләр кибете.	1	декабрь 1 атна	22
38		Уйныйбыз да, җырлыйбыз.	1	декабрь 1 атна	23
39		“Әкият илендә”	1	декабрь 1 атна	
40		Уңыш бәйрәме.	1	декабрь 2 атна	24
			31		
41 42	**Ашамлыклар**	Ашамлыклар	2	декабрь 2 атна	25
43 44		Ашханә.	2	декабрь 3 атна	26
45		Аш бүлмәсе.	1	декабрь 3 атна	27
46 47		Аю кунакка килгән.	2	декабрь 4 атна	28
48		“Әкият илендә”	1	декабрь 4 атна	
49		Кибеттә.	1	гыйнвар 2 атна	29
50 51		Кем нәрсә ярата?	2	гыйнвар 2 атна	30
			11		
52	**Савыт-саба**	Туган көн.	1	гыйнвар 3 атна	31
53		Курчак Алиягә булыш.	1	гыйнвар 3 атна	32
54		Өч аю.	1	гыйнвар 3 атна	33
55 58		Чәй табыны әзерлибез.	2	гыйнвар 4 атна февраль 1 атна	34
56		Төсле чынаяклар.	1	гыйнвар 4 атна	35
57 59		Чисталыкта-матурлык.	2	гыйнвар 4 атна февраль 1 атна	36
60		“Әкият илендә”	1	февраль 1 атна	
			9		
61	**Киемнәр**	Туган көнгә яңа киемнәр.	1	февраль 2 атна	37
62		Курчакны киендер.	1	февраль 2 атна	38
63		Без киенәбез.	1	февраль 2 атна	39
64 65		Киенергә ярдәм ит.	2	февраль 3 атна	40
66		“Әкият илендә”	1	февраль 3 атна	

67	Шәхси гигиена	Алия йокларга җыена.	1	февраль 4 атна	41
68		“Алия белән уйнау”	1	февраль 4 атна	
69		Шаян уенчыклар.	1	февраль 4 атна	42
		9			
70 71		Хәерле көн.	2	март 1 атна	43
72		“Әкият илендә”	1	март 1 атна	
73 74		Курчак белән уйныйбыз.	2	март 2 атна	44
75		Ни өчен киемнәр югалган.	1	март 2 атна	45
		6			
76	Өй җиһазлары	Өстәл театры “Өч аю”.	1	март 3 атна	46
77		Җиһазлар кибете.	1	март 3 атна	47
78		Маша һәм өч аю.	1	март 3 атна	48
		3			
79	Бәйрәм “Туган көн”	Уенчыклар иленә сәяхәт.	1	март 4 атна	49
80		Кибет уены	1	март 4 атна	
81		“Әкият илендә”	1	март 4 атна	
82		Курчакның туган көне.	1	апрель 1 атна	50
83 84		Туган көн.	2	апрель 1 атна	51
85		Уйнарга яратабыз.	1	апрель 2 атна	52
86		Син нәрсә яратасың?	1	апрель 2 атна	53
87		Кем нәрсә ярата?	1	апрель 2 атна	54
88-93		Мониторинг	6	15-30 апрель	
94		“Уйный уйный үсәбез”	1	май 1 атна	55
95		“Нәрсә бар?”	1	май 1 атна	56
96		Бар,юк.	1	май 1 атна	57
		12			
97	Бәйрәм “Сабантуй”	Сабантуйга әзерләнәбез.	1	май 2 атна	58
98		Күңелле Сабантуй уеннары.	1	май 2 атна	59
99		Сабантуй бәйрәме.	1	май 2 атна	60
		3			
100-105		Кабатлау	6	май 3 атна май 4 атна	

“Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты (6-7 яшь)

Лексик минимум – 60
Үзләштерү өчен тәкдим ителгән сүзләр: син кем, хәерле көн, тычкан, бу кем? бу нәрсә? нишли?, йоклый, утыра, ашый, эчә, нишлисең?, ашыйм, эчәм, уйный, уйныйм, утырам, барам, кая барасың?, син нишлисең?,сикер, сикерәм, сикерә, йөгерә, төлке, йөгер, йөгерәм, чәк-чәк, өчпочмак, яшь, бүре, керпе, тавык, әтәч, үрдәк, чана, шуа, шуам, бие, бии, биим, ак, кара, җырла, җырлыйм, зур рәхмәт, китап укый, рәсем ясыйм, укыйм, дәфтәр, нәрсә яратасың?
Сөйләм үрнәкләре:
Проект темалары:
Күрсәтмә- демонстрацион материал;
Аудиоматериал – 71 трэк;
Анимацион сюжетлар – 19;
Эш дәфтәре – 20 бирем.

Бердәм белем бирү эшчәнлегенең төзелеше

Бердәм белем бирү эшчәнлеге (БББЭ) атнасына 3 тапкыр үткәрелә, ел эчендә 105. Бердәм белем бирү эшәнлеге дәвамлылыгы 25-30 минут. Һәрбер БББЭ төзелеше үз эчтәлеге белән билгеләнә; төп өлеше бар:
1. Яңа темага кереш.
2. Яңа материалны күзаллау.
3. Лексик минимумны ныгыту.
4. Ситуатив уеннар.

Тематик план

Эшчәнлек №	Тема	Сәгать саны	Уздыру вакыты	Методик кулланма
1-6	Мониторинг	6	1-14 сентябрь	
7	Әйдәгез, танышабыз.	1	сентябрь 3 атна	1
8	Хәерле көн.	1	сентябрь 3 атна	2
9	Мияу адашкан.	1	сентябрь 3 атна	3
10 13	Син кем ?	2	сентябрь 4 атна октябрь 1 атна	4
11	“Шалкан” әкиятен сәхнәләштерү.	1	сентябрь 4 атна	5
12	“Шалкан” әкияте	1	сентябрь 4 атна	
14	Әйдәгез, танышабыз	1	октябрь 1 атна	
15	“Аю баласы дөнья белән таныша”	1	октябрь 1 атна	6
16 19	“Бу нәрсә?”	2	октябрь 2 атна октябрь 3 атна	7
17 20	“Кем нишли?”	2	октябрь 2 атна октябрь 3 атна	8
18	“Батыр Мияу белән куркак Куянкай”.	1	октябрь 2 атна	9
21	“Әкият илендә”	1	октябрь 3 атна	
22	“Дусларны сыйлыйбыз”.	1	октябрь 4 атна	10
23	“Нишлисең?”	1	октябрь 4 атна	11

24		"Тату гаилә"	1	октябрь 4 атна	12
25 28		"Әйдәгез, уйныйбыз".	2	ноябрь 1 атна ноябрь 2 атна	13
26 29		"Кунак килде".	2	ноябрь 1 атна ноябрь 2 атна	14
27		"Юмарт аю".	1	ноябрь 1 атна	15
30		"Әкият илендә"	1	ноябрь 2 атна	
31 33 34		"Кафега барабыз".	3	ноябрь 3 атна ноябрь 4 атна	16 18
32 35		"Без кафеда".	2	ноябрь 3 атна ноябрь 4 атна	17
36		"Әкият илендә"	1	ноябрь 4 атна	
37 38 39		"Күңелле уеннар".	3	декабрь 1 атна	19, 20, 21
40		"Спорт бәйрәменә әзерләнәбез".	1	декабрь 2 атна	22
41		"Бәйрәмгә барабыз".	1	декабрь 2 атна	23
42		"Көчлеләр, кыюлар, җитезләр".	1	декабрь 2 атна	24
43 44		"Казанда спорт бәйрәме".	2	декабрь 3 атна декабрь 3 атна	25
45		"Әкият илендә"	1	декабрь 3 атна	
46 47		"Без циркта".	2	декабрь 4 атна декабрь 4 атна	26
48		"Җәнлекләр спорт бәйрәмендә".	1	декабрь 4 атна	27
49		"Безнең дуслар".	1	гыйнвар 2 атна	28
50		"Үрдәк дусларын тапты"	1	Гыйнвар 2 атна	29
51		«Циркта».	1	гыйнвар 2 атна	30
52 53		"Безнең дуслар".	2	гыйнвар 3 атна гыйнвар 3 атна	
54		"Әкият илендә",Циркта	1	гыйнвар 3 атна	
55		"Акбай чана шуа".	1	гыйнвар 4 атна	31
56		"Чана шуам".	1	гыйнвар 4 атна	32
57 58 59		Тауда	1 2	гыйнвар 4 атна февраль 1 атна февраль 1 атна	
60		"Шаян кошлар"	1	февраль 1 атна	33
61		"Әйдә, бие!"	1	февраль 2 атна	34
62 63 64 65		"Без биибез"	2 2	февраль 2 атна февраль 2 атна февраль 3 атна февраль 3 атна	35
66		"Урманда зур концерт".	1	февраль 3 атна	36
67		"Мияуның бүлмәсен бизибез"	1	февраль 4 атна	37
68		"Туган көнгә бүләк әзерлибез".	1	февраль 4 атна	38
69		"Әкият илендә"	1	февраль 4 атна	
70 71		Туган көнгә әзерләнәбез	2	март 1 атна март 1 атна	
72		"Акбай туган көнгә барырга әзерләнә.	1	март 1 атна	39
73		"Мияуның туган көне".	1	март 2 атна	40

74		“Туган көн табынында”	1	март 2 атна	41
75		“Мияуның туган көне”.	1	март 2 атна	42
76 77		“Күңелле сәяхәт”.	2	март 3 атна март 3 атна	43, 44
78		“Урман китапханәсендә.	1	март 3 атна	45
79 80		“Күңелле сәяхәт”.	2	март 4 атна март 4 атна	46 47
81		Уйный -уйный укыйбыз	1	март 4 атна	48
82		“Мәктәптә”	1	апрель1 атна	49
83		“Уку бүлмәсе”.	1	апрель1атна	50
84		“Урман мәктәбендә”.	1	апрель1атна	51
85		Портфельдә нәрсә бар?	1	апрель 2 атна	
86		Нәрсә кирәк?	1	апрель 2 атна	
87		Нәрсә? Нинди? Ничә?	1	апрель 2 атна	
88-93		мониторинг	6	15-30 апреля	
94		Өстәл театры “Теремкәй”.	1	май 1 атна	52
95		“Теремкәй” әкиятен сәхнәләштерү	1	май 1 атна	53
96		“Теремкәй”.	1	май 1 атна	54
97		Өстәл театры “Кем нәрсә ярата?”	1	май 2 атна	55
98		“Кем нәрсә ярата?” әкиятен сәхнәләштерү	1	май 2 атна	56
99		“Кем, нәрсә ярата?”	1	май 2 атна	57
100		“Белем иленә сәяхәт”.	1	май 3 атна	58
101		“Могҗизалар кыры”	1	май 3 атна	59
102		“Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә илтә юллар”	1	май 3 атна	
103 104		Татарча сөйләшәбез	2	май 4 атна май 4 атна	
105		“Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә илтә юллар”	1	май 4 атна	

МӘКТӘПКӘЧӘ ЯШЬТӘГЕ БАЛАЛАРНЫҢ ТАТАР ТЕЛЕНДӘ СӨЙЛӘШӘ (АРАЛАША) БЕЛҮ КҮНЕКМӘЛӘРЕН ТИКШЕРҮ

Тикшерү үткәрү буенча киңәшләр.

Балаларның татар телендә аңлау һәм сөйләшә (аралаша) белү күнекмәләрен уку елы башында (октябрь ае) һәм уку елы ахырында (апрель аенда) тикшерелә. Уртанчылар төркеме балалары белән тикшерү уку елы ахырында үткәрелә. Уку елы уртасында тематик тикшерү (декабрь, январь) үткәререгә мөмкин.

Тикшерүне һәр бала белән аерым, 1 – 2 бала катнашында, ә йомгаклау эшчәнлеге булганда барлык балалар белән бергә дә үткәрергә була. Тикшерү вакыты 10-15 минутан артмаска тиеш.

Биремнәр балаларның яшь үзенчәлекләрен исәпкә алып үткәрелә, уен-бирем рус телендә аңлатыла. Биремнәр мавыктыргыч һәм кызыклы булырга тиеш. Сораулар ачык, төгәл итеп, интонация белән бирелә.Тикшерүче балаларның җавабын тыңлаганда елмаеп, кирәк булса җавапны дөреслэп, бала әйтә алмаганда булышырга тиеш.

Тикшерү барышында яңа материал бирелми. Тикшерүне эш дәфтәрләре, таратма, күрсәтмә рәсемнәр, интерактив тактада уеннар кулланып үткәрергә дә була.

Биремнәр, уеннар өчен кирәк булган күрсәтмәлелек алдан әзерләнеп куелган булырга тиеш. Тикшерүче һәр биремгә аерым балл куеп бара. Тикшерү ахырында баллар саны кушыла һәм 5 кә бүленә. Шулай итеп гомуми нәтиҗә ясала.

Уку елы ахырында уртанчылар, уку елы башында зурлар төркеме балаларының “Минем өем” проекты буенча татар телен үзләштерү дәрәҗәләрен билгеләү

№	Балаларның исем, фамилиясе	Сүз байлыгы		Бәйләнешле сөйләм			Барлы-гы	Уртача балл
		“Минем өем” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча дүрт – биш рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)	Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “сау бул”, “рәхмәт”)	Боерыкны аңлап үтәү һәм куллана белү (кил, утыр, сикер, ю, аша, эч)	Тирә - юньдәге предметларның сыйфатын, күләмен белдерә торган сүзләрне аңлап сөйләмдә куллану.	Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сарап алу, тәкъдим итү, инкарь иү, раслау)		
1.								
2.								
3.								
4.								
5.								
6.								
7.								
8.								
9.								
10								
11								
12								
13								
14								
15								

Нәтиҗәләрне билгеләү

Югары дәрәҗә 2,7 дән 3 кә кадәр	Бала сөйләмдә актив, сорауларга җавап бирә, яхшы аралаша.	
Уртача дәрәҗә 2 дән 2,6 га кадәр	Сүз байлыгы бар, аралашуда бик үк актив түгел.	
Уртачадан түбән дәрәҗә 1 дән 2 гә кадәр	Аңлый, русча җавап бирә.	

Задания для определения уровня умения общаться детей на татарском языке

1. “Минем өем” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану.

1. ***Дидактик уен. "Бу кем?" (I вариант)***

(Лексика: эти, әни, кыз, малай, әби, бабай)
Уен эчтәлеге: Өй рәсеме. Өй тирәсендә гаилә әгъзалары рәсемнәре (комплекттагы күрсәтмә рәсемнәр). Тәрбияче рәсемнәргә күрсәтеп сорый: Бу кем? ("Әни"...).

2. ***Дидиктик уен "Кем юк?" (II вариант)***

(Лексика шул ук).Уен шул ук рәсемнәр кулланып үткәрелә. Тәрбияче бер рәсемне алып куя. Баладан сорый: "Кем юк?" ("Әби"...)
Уенны интерактив тактада да, бала белән бала арасында диалог формасында да үткәрергә була)

3. ***Дидактик уен "Кәрзиндә нәрсә бар?"***

(Лексика: ипи, алма, сөт, чәй)
Уен эчтәлеге: Мияу кәрзин белән ашамлыклар алып килгән. Мияу ашамлык муляжларына күрсәтә, исемен сорый: "Бу нәрсә?" ("Алма"...)

4. ***Дидактик уен "Нәрсә юк?"***

Мияу бер ашамлык муляжын яшереп куя: "Нәрсә юк?". Бала нәрсә юклыгын әйтергә тиеш. ("Алма"...) Уенны рәсемнәр кулланып та үткәреп була.

5. ***Дидактик уен "Мин әйтәм, син күрсәт һәм әйт"***

(Лексика: эти, әни, кыз, малай, әби, бабай; куян, аю, туп, машина, курчак, эт, песи, ипи, алма, сөт, чәй).
Уен эчтәлеге: Балага уенчык яисә уенчык рәсемнәре бирелә. Бала, тәрбияче әйткән уенчыкны яисә уенчык рәсемен табып күсәтергә һәм исемен кабатлап әйтергә тиеш.

6. ***Дидактик уен "Исемен әйтсәң бирәм"***

(Лексика: куян, аю, туп, машина, курчак, эт, песи)
Уен эчтәлеге: Тәрбияче өстәлендә уенчыклар яисә рәсемнәр. Тәрбияче балага уенчыкны(рәсемне) күрсәтә, сорый: "Бу нәрсә?"- "Алма"... ; "Бу кем?"-"Әти"... Бала уенчык исемен дөрес әйтсә аңа уенчыклар, яисә таратма рәсемнәр бирелә.

7. ***Дидактик уен "Серле янчык"***

(Лексика: куян, аю, туп, машина, курчак, эт, песи)
Уен эчтәлеге: Балага уенчыклар күрсәтелә, исемнәрен әйтеп янчыкка салына. Бала янчыктагы уенчыкны капшап исемен әйтә, алып күрсәтә.

8. ***Дидактик уен "Әйе-юк"***

Сүзнең дөрес үзләштерелүен тикшерү йөзеннән (аңлап яки аңламыйча әйтү) төрле вариантта сораулар бирелә: "Бу нәрсә?" - "Аю"...; "Бу аю?" - "Әйе, аю"...; "Бу куян?" - "Юк, песи"...
Югары балл (2.7-3) — сүз байлыгы җитәрлек, уенчык, әйберләрне үзлектән, аңлап дөрес күрсәтә, исемнәрен әйтә.
Уртача балл (2-2,6) - сүз байлыгы бар, кайбер сорауларга тәрбияче ярдәмендә җавап бирә.
Уртачадан түбән балл (1-1.9) - аңлый, русча җавап бирә.

2. Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “сау бул”, “рәхмәт”).

Ситуатив күнегүләр:

а) Ситуатив күнегү “Куян аюга кунакка килә”. Ул ишектән кергәндә аюга нәрсә әйтә? (Ничек исәнләшә?), "Исәнме аю".
б) Ситуатив күнегү “Куян аюда кунакта булды”. Ишектән чыгып киткәндә куян аю белән ничек саубуллаша? (Нәрсә әйтә?) "Сау бул, аю".
в) Уен ситуациясе "Кунак сыйлау". Акбайда (Мияуда) кунакта.
Тәрбияче Акбай (Мияу) ролендә. Ул баланы, ашамлык, җиләк-җимеш (алма, груша, банан һ.б.) муляжлары белән "сыйлый". Тәрбияче баланың "рәхмәт" әйтә белүен билгели.
г) Уен ситуациясе "Дустыңны сыйла". Балаларны парлаштырып бер-берсен сыйларга тәкъдим итү. Рәхмәт әйтә белүләрен билгеләү.

д) Ситуатив күнегү "Акбайга ("Мияуга", "Курчакка", "Дустына") уенчык бүләк ит".
<u>Югары балл (2,7-3)</u> - бала ситуацияләрдә ягымлы сүзләрне урынлы куллана.
<u>Уртача балл (2-2.6)</u> - тәрбияче ярдәмендә җавап бирә.
<u>Уртачадан түбән (1-1.9)</u> - аңлый, сорауга җавапны русча әйтә.

3. Боерыкны аңлап үтәү һәм куллана белү (кил, утыр, сикер, ю, аша, эч).

1. Сүзле уен "Мин әйтәм - син эшлә" ("Командир").

2. Сүзле уен "Шаян уенчыклар" (Уен баланың боерыкларны аңлы рәвештә үтәвен тикшерү өчен бирелә. Уенның эчтәлеге: Тәрбияче уенчыкка боерык бирә, мәсәлән: Утыр! Ә уенчык "ашый" башлый. Бала боерыкны дөрес итеп үтәп күрсәтә).

<u>Югары дәрәҗә (2,7-3)</u> - бала боерыкны аңлап, дөрес үти.
Уртача дәрәҗә (2-2,6) - ялгыша.
<u>Уртачадан түбән дәрәҗә (1-2)</u> - татарча аңламый, боерыкларны үтәми.

4.Тирә-юньдәге предметларның сыйфат билгеләрен, күләмен белдерә торган сүзләрне аңлап сөйләмдә куллану.

1. ***<u>Дидактик уен "Уенчык нинди?" (зур, кечкенә, чиста, пычрак, әйбәт, матур).</u>***

Уен эчтәлеге: зур-кечкенә уенчыклар күрсәтелә. Тәрбияченең "Нинди?" соравына бала уенчыкның исемен сыйфат билгесе белән әйтергә тиеш.
-Нинди курчак? - Зур (кечкенә, чиста, пычрак, әйбәт, матур) курчак.
Эш дәфтәрендәге 11 нче биремне кулланып була.

2. ***<u>Дидактик уен "Тап, күрсәт һәм әйт" (чиста, пычрак).</u>***

Комплекттагы күрсәтмә рәсемнәр кулланып үткәрелә. Тәрбияче әйткән рәсемне бала табып күрсәтә, әйтә.("Чиста туп", "Пычрак аю"...).
Эш дәфтәрендәге 13 нче биремне кулланып була.

3. ***<u>Дидактик уен "Курчакка бүләк".</u>***

Тәрбияче зур курчакка- зур туп, кечкенә курчакка- кечкенә туп бүләк итәргә куша. " Мә, зур туп ", "Мә, кечкенә туп".

4. ***<u>Дидактик уен "Дөрес сана".</u>***

Санау күнекмәләрен билгеләү (1-5 кадәр). Тәрбияче уенчыклар, муляжлар санарга тәкъдим итә. Төркемдәге балаларны да санарга була. "Ничә малай?", "Ничә кыз?".

5. ***<u>Дидактик уен "Ничә?".</u>***

Санау күнекмәләрен тикшерү өчен шулай ук, укыту методик комплектындагы күрсәтмә рәсемнәрне дә кулланып була.
- Ничә туп? - Биш туп.

<u>Югары дәрәҗә (2,7-3)</u> - әйберләрнең сыйфат билгеләрен, күләмен исем белән кушып дөрес әйтә.
<u>Уртача дәрәҗә (2-2.6)</u> - 1-2 билгесен әйтә.
<u>Уртачадан түбән дәрәҗә (1-1.9)</u> - әйберләрнең билгеләрен, күләмен рус телендә әйтә.

5. Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сарап алу, тәкъдим итү, инкарь итү, раслау).

1. ***<u>Уен ситуациясе "Әйдәгез танышабыз".</u>***

"Син кем?" соравына аңлап җавап бирүе билгеләнә. К нам пришла новая кукла, она хочет с вами познакомиться: -Исәнмесез. Мин Алсу. Син кем? (Мин Оля (Коля). -Мин Алсу, мин кыз. Син кыз? (Юк, мин малай (әйе, мин кыз).

2. ***<u>Уен ситуациясе "Кунак каршылыйбыз ".</u>***

а) Тәрбияче: К нам идут гости.
Спроси. "Кто там?". "Кем анда?" - Мин әби (бабай).
"Позови бабушку (дедушку)". - Әби (бабай) кил монда.
"Поздоровайся с бабушкой (дедушкой)" - Исәнме, әби (бабай).
"Спроси у бабушки (дедушки) как дела?" - Әби (бабай) хәлләр ничек? - Әйбәт, рәхмәт.
"Предложи бабушке (дедушке) сесть". - Әби (бабай) утыр.
"Предложи бабушке (дедушке) пить чай" - Мә, чәй, эч.
Скажи: "До свидания!" Сау бул, әби! (бабай).

б) Балага "кунак" белән исәнләшергә, хәлен сорарга, чакырып утыртырга, сыйларга ("аша,эч") һәм саубуллашырга тәкъдим ителәә.
Эш дәфтәрендәге 3 нче биремне кулланып була.

1. ***Уен ситуациясе "Кунакларны сыйла".***

Угости Акбай хлебом, Мияу молоком.
-Мә, Акбай ипи, аша. - Рәхмәт.
-Мә, Мияу сөт, эч. - Рәхмәт.
Эш дәфтәрендәге 16 нчы биремне кулланып була.

2. ***Уен ситуациясе "Бер - береңне сыйла ".***

(Ашамлык муляжлары кулланып)
"Угости яблоком".
- Мә, алма, аша. - Рәхмәт.
"Спроси, яблоко вкусное?"
- Алма тәмле? - Әйе, тәмле.
Эш дәфтәрендәге 6 нчы биремне кулланып була.

3. ***Уен ситуациясе "Уенчыклар илендә"***

1 . Ты пришел в магазин игрушек. Попроси игрушку, которая тебе нравится.
-Куян бир (әле).- Рәхмәт.
2. Предложи поиграть с игрушкой.
- Мә, туп, уйна. - Рәхмәт.
3. Позови друга, предложи помыть игрушку.
-Коля, кил монда. - Мә, туп, ю.
4. Поменяйтесь игрушками. Попроси у друга игрушку, предложи ему свою .
- Коля, туп бир - Мә, туп.
- Рәхмәт.
Югары дәрәҗә (2,7-3) - аралаша, сөйләм күнекмәләрен актив куллана.
Уртача дәрәҗә (2-2,6) - тәрбияче ярдәмендә аралаша.
Уртачадан түбән дәрәҗә (1-1.9) - аңлый, русча җавап бирә.

Уку елы ахырында зурлар, уку елы башында мәктәпкә әзерлек төркеме балаларының

№	Балаларның исем, фамилиясе	Сүз байлыгы		Бәйләнешле сөйләм			Барлыгы	Уртача балл
		“Уйный – уйный үсәбез” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)	Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “сау бул”, “рәхмәт”. “исәнмесез”, “ сау булыгыз”)	Боерыкны бирә белү (кил, утыр, сикер, уйна, ю, аша, эч, ки, сал)	Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирә белү (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?)	Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкарь итү, раслау)		
1.								
2.								
3.								
4.								
5.								
6.								
7.								
8.								
9.								
10								
11								
12								
13								
14								
15								

Нәтиҗәләрне билгеләү

Югары дәрәҗә 2,7 дән 3 кә кадәр	Бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.	
Уртача дәрәҗә 2 дән 2,6 га кадәр	Сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.	
Уртачадан түбән дәрәҗә 1 дән 2 гә кадәр	Аңлый, русча җавап бирә.	

1.“Уйный – уйный үсәбез” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)

1. ***Дидактик уен “Бу нәрсә?”***

(Лексика: аш, ботка, сөт, кашык, тәлинкә, чынаяк).

Уен эчтәлеге: Тәрбияче рәсемнәргә күрсәтеп сорый:

- Бу нәрсә? (“Аш”...)

2. ***Дидактик уен “Кәрзиндә нәрсә бар?”***

(Лексика: кишер, суган, бәрәңге, кыяр, кәбестә, алма).

Уен эчтәлеге: Куян кәрзин белән яшелчәләр һәм җиләк-җимеш алып килгән. Куян сорый: “Нәрсә бар?” (“Кәбестә”...)

3. ***Дидактик уен “Нәрсә юк?”.***

(Лексика: кишер, суган, бәрәңге, кыяр, кәбестә, алма).

Куян бер яшелчә муляжын яшереп куя: “Нәрсә юк?”. Бала нәрсә юклыгын әйтергә тиеш. Уенны рәсемнәр кулланып та үткәрергә була.

4. ***Дидактик уен “Дөресен әйт”.***

(Лексика: күлмәк, чалбар, сарафан, өстәл, урындык, карават).

Уен эчтәлеге: Балага рәсемнәр бирелә. Бала рәсемнәрнең исемен атый һәм күрсәтә.

Югары балл (2.7-3) — сүз байлыгы җитәрлек, яшелчәләр, савыт-сабалар, киемнәр, өй җиһазлары атамаларын аңлап дөрес күрсәтә, исемнәрен әйтә һәм куелган сорауларга җавап бирә.

Уртача балл (2-2,6) - сүз байлыгы бар, кайбер сорауларга тәрбияче ярдәмендә җавап бирә.

Уртачадан түбән балл (1-1,9) - аңлый, русча җавап бирә.

2. Ягымлы сүзләр куллану (“Исәнме”, “Сау бул”, “Рәхмәт”, “Исәнмесез”, “ Сау булыгыз”).

Ситуатив күнегүләр (уртанчылар төркемендәге ягымлы сүзләр бүлеген кара):

а) Поздоровайся с Акбаем.

б) Спроси как дела у Акбая.

в) Скажи спасибо Акбаю. Спроси как дела.

г) Попрощайся с Акбаем.

д) Поздоровайся с воспитателем, Мияу и Акбай.

е) Попрощайся с воспитателем, Мияу и Акбай.

Югары балл (2.7-3) — бала сөйләмдә ягымлы сүзләрне урынлы куллана.

Уртача балл (2-2,6) – уен ситуацияләрен тәрбияче ярдәмендә төзи.

Уртачадан түбән балл (1-1.9) – аңлый, җавап бирә алмый.

3. Боерыкны бирә белү (кил, утыр, сикер, уйна, ю, аша, эч, ки, сал).

Балаларның боерыкларны бирә белү күнекмәләрен тикшерү. Балалар бер-берсенә боерык бирәләр. Саша, аша! – Саша ашау хәрәкәтләре күрсәтә. Алга таба Саша үзе башка балага боерык бирә һәм шундый тәртиптә дәвам ителә.

(Лексика: кил, утыр, сикер, ю, аша, эч, уйна, ки, сал).

Югары балл (2,7-3) – 8-9 сүз.

Уртача балл (2-2.6) – 5-6 сүз.

Уртачадан түбән (1-1,9) – 1-2 сүз.

4. Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирә белү. (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?).

1. Сюжетлы-рольле уен “Кибет”

Балаларга рус телендә кибет уены үткәрү аңлатыла һәм өч төп сорауны куя белүләрен максат итеп куясың. Уен яшелчә, киемнәр, савыт-саба, өй җиһазлары рәсемнәре кулланып үткәрелә.

(Лексика: Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?).

2. ***Дидактик уен “Нинди?”.***

Тикшерүдә сорауларны аерым кулланып та үткәрергә була.

Әйберләрне билгесен ачыклау өчен бирелә торган сорауга аңлап җавап бирү һәм ул сорауларны үзлектән куя белү.

(Лексика: нинди? кызыл, сары, яшел, зәңгәр).

3. ***Дидактик уен “Ничә?”.***

Санау күнекмәләрен билгеләү (1- 10 кадәр).

4. ***Дидактик уен “Дөрес сана”.***

Тәрбияче уенчыклар, муляжлар, укыту методик комплектындагы күрсәтмә рәсемнәрне санарга тәкъдим итә. Балалар бер-берсенә сорау бирәләр һәм җавап бирәләр. Шулай ук, сорауны тәрбияче үзе дә бирә ала. *"Ничә...?"*.

Югары балл (2,7-3) – диалогта 3 сорауны да аңлап куллана.

Уртача балл (2-2.6) – диалогта 2 сорауны аңлап куллана.

Уртачадан түбән (1-1.9) – диалогта 1 сорауны аңлап куллана.

5. Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкаръ итү, раслау).

1. ***Уен ситуациясе "Әйдәгез танышабыз".***

"Син кем?" соравына аңлап җавап бирүе билгеләнә.

К вам пришла новая кукла, она хочет с вами познакомиться:
- Исәнмесез. Мин Алсу. Син кем? (Мин Оля яки Коля).
- Мин Алсу, мин кыз. Син кыз? (Юк, мин малай).

2. ***Уен ситуациясе "Кунак каршылыйбыз".***

а)Тәрбияче:
- К нам идут гости. Спроси. "Кто там?". "Кем анда?"
- Мин Акбай.
- Позови Акбая.
- Акбай, кил монда.

б)У Акбая сегодня день рождение. Подари свою игрушку
- Акбай, мә кызыл туп.
- Рәхмәт.

в) Угости гостей супом или кашей.
- Мә, аш (ботка) (аша).

г)Что бы сьесть угощение попроси ложку.
- Кашык бир.
- Нинди кашык?
- Зур, матур, зәңгәр кашык.
- Рәхмәт.

3. ***Уен ситуациясе "Кибеттә".***

Бала белән бала аралашуы тикшерелә.
- Исәнме! Хәлләр ничек?
- Әйбәт, рәхмәт.
- Аю бир.
- Нинди аю?
- Зур аю, чиста аю, матур аю.
- Ничә?
- Ике аю.
- Мә, ике аю.
- Рәхмәт.
- Сау бул.

Югары балл (2,7-3) – бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.

Уртача балл (2-2.6) – сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.

Уртачадан түбән (1-1.9) – аңлый, русча җавап бирә.

Уку елы ахырында мәктәпкә әзерлек төркеме балаларының “Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты буенча татар телен үзләштерү дәрәҗәләрен билгеләү

№	Балаларның исем, фамилиясе	Сүз байлыгы		Бәйләнешле сөйләм			Барлыгы	Уртача балл
		“Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)	Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “исәнмесез”, “сау бул”, “сау булыгыз”, “рәхмәт”, “зур рәхмәт”, “хәерле көн”, “хәлләр ничек?”, “әйбәт”)	Боерыкны бирә белү (кил, утыр, сикер, уйна, ю, аша, эч, ки, сал, бие, җырла, йөгер, йокла)	Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау куя белү. (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Син кем? Бу кем? Бу нәрсә? Нишли? Кая барасың?)	Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкарь итү, раслау)		
1.								
2.								
3.								
4.								
5.								
6.								
7.								
8.								
9.								
10								
11								
12								
13								
14								

Нәтиҗәләрне билгеләү

Югары дәрәҗә 2,7 дән 3 кә кадәр	Бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.	
Уртача дәрәҗә 2 дән 2,6 га кадәр	Сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.	
Уртачадан түбән дәрәҗә 1 дән 2 гә кадәр	Аңлый, русча җавап бирә.	

1.“Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану.

(Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)

1. ***Дидактик уен "Бу нәрсә?"***

(Лексика: тычкан, бүре, төлке, керпе, тавык, әтәч, үрдәк, аю).
Уен эчтәлеге: Тәрбияче рәсемнәргә күрсәтеп сорый:

- Бу нәрсә? ("бүре"...)

2. ***Дидактик уен "Портфельдә нәрсә бар?"***

(Лексика: китап, дәфтәр, рәсем, мәктәп).
Уен эчтәлеге: Тәрбияче портфельдән рәсемнәр яки предмет алып күрсәтә, исемен сорый:
-Портфельдә нәрсә бар?- ("Дәфтәр бар"...)

3. ***Дидактик уен "Портфельдә нәрсә юк?"***

Бала нәрсә юклыгын әйтергә тиеш. Уенны рәсемнәр кулланып та үткәрергә була.

4. ***Дидактик уен "Дөресен әйт"***

(Лексика: чәк- чәк, өчпочмак, бәрәңге, аш, ботка, су).
Уен эчтәлеге: Балага рәсемнәр бирелә. Бала рәсемнәрне атый.
Югары балл (2.7-3) — 10-14 сүз.
Уртача балл (2-2,6) – 7-9 сүз.
Уртачадан түбән балл (1-1,9) – 1-6 сүз.

2. Ягымлы сүзләр куллану
("Исәнме", "Исәнмесез", "Сау бул", "Сау булыгыз", "Рәхмәт", "Зур рәхмәт", "Хәерле көн","Хәлләр ничек?", "Әйбәт")
Ситуатив күнегү:
Телефоннан сөйләшү.
Эш дәфтәрендәге 1 нче биремне кулланып була.

Югары балл (2,7-3) — бала сөйләмдә ягымлы сүзләрне урынлы куллана.
Уртача балл (2-2,6) – тәрбияче ярдәмендә җавап бирә.
Уртачадан түбән балл (1-1,9) – аңлый, сорауларга җавапны русча бирә.

3. Боерыкны бирә белү.
(Лексика: кил монда, утыр, сикер, ю, аша, эч, уйна, ки, сал, йөгер, бие, җырла, йокла).
Дидактик уен: "Командир"
Эш дәфтәрендәге 9 нчы биремне кулланып була.

Бер бала икенче балага боерык бирә. Мәсәлән:
-Коля, сикер! (Коля сикереп күрсәтә).
-Коля, син нишлисең?(Колядан сорый) – Мин сикерәм.
-Коля нишли? (Башка баладан сорый) – Коля сикерә.
Югары балл (2,7-3) — 11-13 сүз белән боерык бирә, син нишлисең, нишли сорауларын бирә белә.
Уртача балл (2-2,6) – бары боерык бирә, сорауларны куя алмый.
Уртачадан түбән балл (1-1,9) – 1-5 сүз белән боерык бирә, сорауларны русча әйтә.

4. **Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирә белү.**
   (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Син кем? Бу кем? Бу нәрсә? Нишли? Кая барасың?)

1. Уен ситуацияләре:
а) "Кибет" (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?)
б) "Телефоннан сөйләшү" (Кая барасың? Син нишлисең?)
в) "Танышу" (Син кем? Бу кем? Бу нәрсә? Нишли?)

2. ***Сюжетлы-рольле уен "Кибет"***

Балаларга рус телендә кибет уены үткәрү аңлатыла һәм өч төп сорауны куллана белүләре тикшерелә.Уен яшелчә, киемнәр, савыт-саба, өй җиһазлары, йорт кошлары, уенчык рәсемнәре кулланып үткәрелә.
(Лексика: Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?).

2. ***Дидактик уен "Нинди?".***

Тикшерүдә сорауларны аерым кулланып та үткәрергә була.
(Лексика: кызыл, сары, яшел, зәңгәр, ак, кара).

3. ***Дидактик уен "Сана".***

Санау күнекмәләрен билгеләү (1- 10 кадәр).

Югары балл (2,7-3) – сорауларны аңлап куллана.

Уртача балл (2-2,6) – аңлый, тәрбияче ярдәме белән куллана.

Уртачадан түбән (1-1,9) – русча җавап бирә.

5. Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкарь итү, раслау)

1. ***Уен ситуациясе "Әйдәгез танышабыз"***

- Исәнмесез. Син кем? - (Мин Оля яки Коля).
- Мин кыз. Син кыз? - (Юк, мин малай).
- Сиңа ничә яшь?- (6 (7) яшь).

2. ***Уен ситуациясе "Телефоннан сөйләшү".(диалогны сан, сыйфат, күләм бирәмлеге кертеп баетырга була)***

- Исәнме. Хәлләр ничек?
- Әйбәт.
- Нишлисең?
- Мин уйныйм. Син нишлисең?
- Мин ашыйм.
- Нәрсә?
- Алма ашыйм.
- Алма тәмле(ме)?
- Әйе, алма тәмле.
- Сау бул.

3. ***Уен ситуациясе "Кая барасың?"*** *(мәктәп, кафе, цирк һ.б.)*

- Исәнме! Хәлләр ничек?
- Әйбәт, рәхмәт.
- Кая барасың?
- Кафега барам.
- Кафеда нәрсә бар?
- (ашамлыклар атарга мөмкин)
- Саша нишли?
- Саша бәрәңге ашый.

4. ***Ситуатив күнегү.***

а) Син нишлисең?

- Мин биим (утырам, сикерәм, ашыйм, эчәм, уйныйм, йөгерәм, җырлыйм, йоклыйм).

<u>Югары балл (2,7-3)</u> – бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.

<u>Уртача балл (2-2.6)</u> – сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.

<u>Уртачадан түбән (1-1,9)</u> – аңлый, русча җавап бирә.